

Sygn. akt II KK 336/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Jarosław Matras

Protokolant Elżbieta Wawer

w sprawie **P. K.**

obwinionego o czyn z art. 119 § 1 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 17 grudnia 2020 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyrok nakazowego Sądu Rejonowego w M.

z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt II W (...)

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i na podstawie art. 5 § 1
pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w. postępowanie umarza, a jego
kosztami obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w M. wyrokiem nakazowym z dnia 2 listopada 2015 r., sygn. akt II W (...), uznał P. K.za winnego tego, że:

1. „w dniu 21 czerwca 2014 r. około godz. 21.40 w markecie T. przy ul. S.w M.. dokonał kradzieży alkoholu w postaci wódki DE LUXSE o poj. 0,5 litra i Coca

Coli o poj. 1 litra powodując straty o łącznej wartości 23,78 zł na szkodę w/w marketu”,

2. „w dniu 27 lipca 2014 r. o godz. 9.00 w markecie T. przy ul. S. w M., działając wspólnie i w porozumieniu z I. I. dokonał kradzieży alkoholu w postaci 3 butelek WHISKY BLACK LABEL o poj. 0,7 litra każda powodując straty o łącznej wartości 299,97 zł na szkodę w/w marketu”

i kwalifikując te czyny z art. 119 § 1 k. w. w zw. z art. 9 § 1 k. w. ukarał go na karą łączną grzywny w kwocie 300 zł (pkt I wyroku nakazowego). Nadto, orzeczono wobec obwinionego obowiązek zapłaty kwoty 174,76 zł tytułem naprawienia szkody na rzecz sklepu T. przy ul. S. w M. (pkt II wyroku) oraz zwolniono go od ponoszenia kosztów sądowych w tym i od opłaty (pkt III wyroku).

Wyrok ten, wobec niezłożenia sprzeciwu, uprawomocnił się w dniu 15 grudnia 2015 r.

Orzeczenie to zaskarżone zostało kasacją Prokuratora Generalnego wniesioną na korzyść obwinionego, w której zarzucono „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 93 § 2 i 4 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., polegające na rozpoznaniu sprawy Pawła Kowalskiego w postępowaniu nakazowym, skutkiem czego było wydanie wyroku nakazowego, na mocy którego uznano go winnym popełnienia wykroczeń z art. 119 § 1 k.w., pomimo to, że wynikające ze zgromadzonego materiału dowodowego okoliczności uzasadniały powzięcie wątpliwości co do poczytalności obwinionego, co powinno skutkować skierowaniem sprawy na rozprawę celem ich wyjaśnienia i ewentualnego wyznaczenia mu obrońcy z urzędu”. W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w związku z czym została uwzględniona na posiedzeniu, bez udziału stron, w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Stosownie do treści art. 93 § 2 k.p.w. orzekanie w postępowaniu nakazowym może nastąpić, jeżeli okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości. Powyższe musi wynikać z ujawnionych dowodów dołączonych do wniosku o

ukaranie. Poza wskazanymi wyżej pozytywnymi przesłankami, warunkującymi wydanie wyroku nakazowego, w art. 93 § 4 k.p.w. przewidziana została również przesłanka negatywna. Zgodnie z tym przepisem postępowanie nakazowe jest niedopuszczalne, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 21 § 1 k.p.w. Jeśli więc w konkretnej sprawie konieczna jest obrona obligatoryjna, a ma ona miejsce m.in., gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego (art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w.), obowiązkiem sądu jest rozpoznanie sprawy na rozprawie z obligatoryjnym udziałem obrońcy (art. 21 § 3 k.p.w.). Obowiązek korzystania z pomocy obrońcy ustaje tylko wtedy, jeżeli sąd uzna za uzasadnioną opinię biegłego lekarza psychiatry, że czyn obwinionego nie został popełniony w warunkach wyłączenia lub znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem i że stan psychiczny obwinionego pozwala mu na udział w postępowaniu i prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny (art. 21 § 2 k.p.w.). Z zestawienia wskazanych wyżej przepisów wynika, że powzięcie wątpliwości co do stanu psychicznego obwinionego obliguje sąd do zasięgnięcia opinii wymagającej wiadomości specjalnych (art. 42 § 1 k.p.w. w zw. z art. 193 – 201 k.p.k.), a do takich bez wątpienia należy ustalenie tego stanu psychicznego i to nie tylko w kontekście samych czynów objętych wnioskiem o ukaranie (brak wątpliwości co do winy, również przy uwzględnieniu okoliczności wskazanych w art. 17 § 1 i 2 k.w., jest przecież jednym z warunków wydania na posiedzeniu wyroku nakazowego – art. 93 § 2 k.p.w.), lecz również określonej w art. 21 § 2 k.p.w. możliwości prowadzenia przez obwinionego obrony w sposób samodzielny i rozsądny.

Analiza dokumentacji zgromadzonej w toku prowadzonych przez policję dwóch postępowań wyjaśniających bezspornie wskazuje na to, że organ procesowy miał pełne podstawy do powzięcia wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego obwinionego P. K. i to zarówno *tempore criminis*, jak i *tempore procendi*.

W samych wnioskach o ukaranie – wniesionych do sądu *meriti* w dniu 31 października 2014 r. – jednoznacznie wskazano, że wyżej wymieniony „obecnie leczy się psychiatrycznie” (k. 16 i 41). Co więcej, z notatki sporządzonej w dniu 25 września 2014 r., dołączonej do obu spraw (k. 10 i 35), połączonych następnie do wspólnego rozpoznania (postanowienie Sądu Rejonowego w Mławie z dnia 2

listopada 2014 r., sygn. akt II W (...) – k. 19 i 46) wynika, że w rozmowie telefonicznej z lekarzem Oddziału Psychiatrycznego Szpitala w G. ustalono, iż P.Ł K. od sierpnia 2014 r. przebywa na tym oddziale i nie jest znany termin jego wypisu, a jego słaba kondycja psychiczna uniemożliwia wykonanie z nim jakichkolwiek czynności procesowych. Wprawdzie w kolejnej notatce z dnia 23 października 2014 r. stwierdzono, że w dniu 10 października 2014 r. P. K. opuścił szpital, nie zmienia to jednak oceny, że wskazane na wstępie okoliczności (potwierdzone następnie na etapie postępowania wykonawczego dokumentami zawartymi w aktach II Ko (...), z załączoną do nich Teczka kary ograniczenia wolności Kkow (...) obligowały Sąd Rejonowy w Mławie co najmniej do uzyskania jednoznacznej opinii co do stanu zdrowia psychicznego obwinionego, jego poczytalności w chwili czynów oraz zdolności do udziału w postępowaniu jurysdykcyjnym.

Odstąpienie od wyjaśnienia wskazanych wyżej okoliczności, a więc przeprowadzenie postępowania nakazowego zakończonego wydaniem zaskarżonego wyroku, naruszyło w sposób rażący przepisy art. 93 § 2 i 4 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w., co trafnie podniesiono w niniejszej kasacji. Uchybienie to mało jednocześnie istotny wpływ na treść tego orzeczenia nie wyjaśniono bowiem kardynalnej dla rozstrzygnięcia o odpowiedzialności za wykroczenie kwestii zdolności Pawła Kowalskiego do ponoszenia winy za zarzucone mu czyny (art. 17 § 1 i 2 k.w.).

Powyższe implikowało konieczność wydania przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia kasatoryjnego.

Z uwagi na to, że w dacie składania kasacji upłynął już okres 3 lat, od dnia popełnienia obu zarzucanych P. K. czynów zasadnie Prokurator Generalny podniósł, iż zgodnie z treścią art. 45 § 1 k.w. nastąpiło przedawnienie ich karalności. Obligowało to z kolei sąd kasacyjny, po uchyleniu zaskarżonego wyroku nakazowego, do umorzenia postępowania (art. art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w.).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje natomiast podstawę prawną w treści art. 19 § 1 pkt 1 k.p.w.